

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1917.

Första kammaren.

Nr 30.

Onsdagen den 11 april.

Kammaren sammanträdde kl. 3,30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr vice talmannen.

Justerades protokollet för den 5 i denna månad.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att riksdagsman *Emil Lagerqvist* på grund av halsfluss och luftrörskatarr i förening med feber tillsvidare är förhindrad att delta i riksdagens arbete, intygas på heder och samvete.

Skellefteå den 9 april 1917.

B. Söderberg,
leg. läkare.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet herr *Ingeströms* motion, nr 124, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring av 1 och 3 §§ i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Bruces* motion, nr 125, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtande nr 9.

Herr *Asplund* avlämnade en av honom och herr *Magnusson, Gerhard*, undertecknad motion, nr 116 a), i anledning av Kungl.

Första kammarens protokoll 1917. Nr 30.

Maj:ts proposition angående understöd till aktiebolaget Difosfat för försök med framställning av fosforsyregödselmedel.

Denna motion hänvisades till jordbruksutskottet.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,36 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Torsdagen den 12 april.

Kammaren sammanträdde kl. 1,30 e. m.

Herr statsrådet *Hans Ericson* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts nådiga skrivelse om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 i riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

dels ock Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 169, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige;

nr 170, med förslag till ändrad lydelse av §§ 16 och 26 riksdagsordningen samt § 1 4:o och § 2 4:o tryckfrihetsförordningen;

nr 171, med förslag till lag om fullständigande av straffregistret;

nr 172, angående anordnande av en central beklädnadsverkstad för marinen m. m.;

nr 173, angående användande av allmänna besparingar å rikstatsens femte huvudtitel till inköp av två tomtdelar i Karlskrona m. m.;

nr 174, angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar m. m.;

nr 175, angående tilläggs pension åt förre stationskarlen vid statens järnvägar C. O. Grann;

nr 176, angående provisoriska regleringsåtgärder inom Dalälvens flodområde;

nr 177, angående ändring i gällande grunder för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar;

nr 178, angående särskilda avlöningsförmåner för den vid marineus flygväsende tjänstgörande personalen;

nr 179, angående vissa, utvecklingen av statens vattenfallsverk berörande frågor;

nr 180, angående vissa ändrade bestämmelser rörande den inrikes postutväxlingen;

nr 181, med förslag till lagar om ändrad lydelse av § 23 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, om ändrad lydelse av § 5 mom. 2 e), § 20 och § 62 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 samt om ändrad lydelse av § 6 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862; ävensom

nr 189, angående förvärvande för statens räkning av vissa enskilda tillhöriga vattenfall i Motala ström m. m.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bankoutskottet i dess memorial nr 16 föreslagna samt av riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskottet i utlåtandet hemställt eller att riksdagen må medgiva, att förre vaktkonstapeln vid centralfängelset å Långholmen Carl Johan Linddal må från och med den 1 januari 1917 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyra hundra kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, bifallit utskottets hemställan med den ändring däri, att orden »fyra hundra kronor» utbyts mot »sex hundra kronor» och således medgivit, att förre vaktkonstapeln vid centralfängelset å Långholmen Carl Johan Linddal må från och med den 1 januari 1917 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sex hundra kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 78;

Nej — 64.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 350, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen där-

städes utfallit med 41 ja och 171 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 119 ja och 235 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 37, punkten 1, föreslagna samt av riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må öka reservationsanslaget till skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, nu 63,329 kronor, med 14,371 kronor till 77,700 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat öka reservationsanslaget till skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, nu 63,329 kronor, med 4,771 kronor till 68,100 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 85;

Nej — 54.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 351, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 77 ja och 134 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 162 ja och 188 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 37, punkten 2, föreslagna samt av riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen ökar reservationsanslaget till arméns fält- och fälttjänstövningar, nu 600,000 kronor, med 175,000 kronor till 775,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att i riksstaten för år 1918 upptaga reservationsanslaget till arméns fält- och fälttjänstövningar med oförändrat belopp, 600,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 85;

Nej — 59.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 352, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 79 ja och 130 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 164 ja och 189 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 38, punkten 1, föreslagna samt av riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen till arvodesökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping anvisar på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 2,000 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren för arvodesökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping anvisat på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 1,500 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 96;

Nej — 45.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 353, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 90 ja och 121 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 186 ja och 166 nej, vadan

beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 38, punkten 2, föreslagna samt av riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen till anordnande vid konsthögskolan av utsträckt undervisning i dekorativ konst anvisar på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 2,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren avslagit Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 95;

Nej — 49.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 354, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 63 ja och 147 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 158 ja och 196 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 38, punkten 3, föreslagna samt av riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen med uteslutande ur utgiftsstaten för universitetet i Uppsala av den under avdelningen A) Avlöningar m. m., a) Professorer m. fl., filosofiska fakulteten, humanistiska sektionen, uppförda professuren i estetik samt litteratur- och konsthistoria, darsammastädes uppför dels en professur i litteraturhistoria med poetik och dels en professur i konsthistoria med konstteori, av vilka den ena skall efter Kungl. Maj:ts bestämmande övertagas av nuvarande professorn i estetik samt litteratur- och konsthistoria, båda de nya professorerna med enahanda avlöningsförmåner, som tillkomma universitetsprofessorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänsternas innehavare att vara underkastade de för dessa förmånens åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna,

ävensom för ändamålet höjer det ordinarie anslaget till universitetet i Uppsala, universitetsstaten, med ett belopp av 7,500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren med avslag å Kungl. Maj:ts förevarande framställning till arvode åt en lärare vid universitetet i Uppsala med åliggande att biträda professorn i estetik samt litteratur- och konsthistoria vid uppehållande av undervisnings- och examinationsskyldigheten i hans ämnen enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, anvisat på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag högst 4,500 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 98;

Nej — 41.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 355, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 87 ja och 126 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 185 ja och 167 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 38, punkten 4, föreslagna samt av riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning och med bifall till ovanberörda motioner, med uteslutande ur utgiftsstaten för universitetet i Lund av den under avdelning A) Avlöningar m. m., a) Professorer m. fl., filosofiska fakulteten, humanistiska sektionen, uppförda professuren i estetik samt litteratur- och konsthistoria, därsammastädes uppför dels en professur i litteraturhistoria med poetik och dels en professur i konsthistoria med konstteori, av vilka den ena skall efter Kungl. Maj:ts bestämmande övertagas av nuvarande professorn i estetik samt litteratur- och konsthistoria, båda de nya professurerna med enahanda avlöningsförmåner, som tillkomma universitetsprofessorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänsternas innehavare att vara underkastade de för dessa förmånens åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna,

ävensom för ändamålet höjer det ordinarie anslaget till universitetet i Lund, universitetsstaten, med ett belopp av 7,500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutit, att med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å ovanberörda motioner till arvode åt en lärare vid universitetet i Lund med åliggande att biträda professorn i estetik samt litteratur- och konsthistoria vid uppehållande av undervisnings- och examinationsskyldigheten i hans ämnen enligt de närmare bestämmelser som av Kungl. Maj:t meddelas, anvisat på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 4,500 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 84;

Nej — 56.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 356, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 60 ja och 151 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 144 ja och 207 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 38, punkten 5, med anledning av kamrarnas beslut över herr H. Fahléns motion nr 1 i första kammaren föreslagna samt av riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen

dels medger, att en statssamskola må upprättas i Sollefteå stad, under villkor att staden ej blott tillhandahåller erforderliga undervisningslokaler och bostad eller hyresersättning åt rektor utan även till statsverket årligen inbetalar ett belopp, motsvarande en fjärdedel av den vid samskolan anställda lärarpersonalens begynnelselöner, dock att under övergångstiden endast skall inbetalas ett belopp, motsvarande 400 kronor för termin för varje vid läroverket inrättad samskoleklass, till dess alla klasserna blivit inrättade, varefter från och med påföljande kalenderår full avgift skall erläggas; mot vilket åtagande staden äger rätt att av lärjungarna i samskolan upptaga terminsavgifter, dock ej till högre belopp eller under

strängare villkor för befrielse än som stadgas rörande de avgifter, som av realskolornas lärjungar erläggas till statsverket;

dels föreskriver, att första och andra klasserna vid statssamskolan skola upprättas med ingången av läsåret 1918—1919 samt att vid början av varje följande läsår skall upprättas ytterligare en klass, i ordning nedifrån räknat, intill dess samskolan blivit färdigbildad;

dels ock för inrättandet vid samskolan från och med den 1 juli 1918 av en rektorstjänst och en första lärarinnebefattning från och med 1918 höjer reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 7,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat icke bifalla förevarande motion.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 77;

Nej—60.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 357, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 57 ja och 150 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 134 ja och 210 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 38, punkten 6, beträffande herr E. A. Nilsons i Örebro motioner nr 55—57 i andra kammaren föreslagna samt av riksdagens båda kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen icke bifaller de i ovanberörda motioner framställda förslagen om minskning i reservationsanslaget till de allmänna läroverken i och för indragning av skjututbildningsövningarna vid dessa läroverk, i reservationsanslaget till folkskoleseminarierna i och för indragning av skjututbildningsövningarna vid nämnda seminarier samt i det ordinarie anslaget till de tekniska läroverken i och för indragning av skjututbildningsövningarna vid berörda läroverk, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Första kammarens protokoll 1917. Nr 30.

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att i och för indragning av skjututbildningsövningarna vid de allmänna läroverken från och med år 1918 minska reservationsanslaget till dessa läroverk med 53,000 kronor, vid folkskoleseminarierna från och med år 1918 minska reservationsanslaget till folkskoleseminarierna med 8,500 kronor samt vid de tekniska läroverken från och med år 1918 minska det ordinarie anslaget till de tekniska läroverken med 5,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja—86;

Nej—51.

Sedan protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 358, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 81 ja och 124 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 167 ja och 175 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Upplästes och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts nådiga skrivelse till riksdagen med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t i nåder förordnat statsrådet, riddaren av kungl. nordstjärneorden, juris utriusque kandidaten Herman Otto Falk att i stället för statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet Steno Johannes Stenberg under återstående delen av innevarande års riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet; och skulle underrättelse om denna nådiga skrivelses innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kanslideputerade.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 169, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige; och

nr 171, med förslag till lag om fullständigande av straffregistret.

Föredrogos och hänvisades till konstitutionsutskottet följande kungl. propositioner:

nr 170, med förslag till ändrad lydelse av §§ 16 och 26 riksdagsordningen samt § 1 4:o och § 2 4:o tryckfrihetsförordningen; samt

nr 181, med förslag till lagar om ändrad lydelse av § 23 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, om ändrad lydelse av § 5 mom. 2 e), § 20 och § 62 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 samt om ändrad lydelse av § 6 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner:

nr 172, angående anordnande av en central beklädnadsverkstad för marinen m. m.;

nr 173, angående användande av allmänna besparingar å riksstatens femte huvudtitel till inköp av två tomtdelar i Karlskrona m. m.;

nr 176, angående provisoriska regleringsåtgärder inom Dalälvens flodområde;

nr 178, angående särskilda avlöningsförmåner för den vid marinen flygväsende tjänstgörande personalen; och

nr 179, angående vissa, utvecklingen av statens vattenfallsverk berörande frågor.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 174, angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar m. m., hänvisades denna proposition, så vitt den avsåg ändring i lagen angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar, till bankoutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 175, angående tilläggspension åt förre stationskarlen vid statens järnvägar C. O. Grann; samt

nr 177, angående ändring i gällande grunder för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 180, angående vissa ändrade bestämmelser rörande den inrikes postutväxlingen, hänvisades denna proposition till bevillningsutskottet.

Föredrogs Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 189, angående förvärvande för statens räkning av vissa enskilda tillhöriga vattenfall i Motala ström m. m.

Denna proposition blev på begäran bordlagd.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag, varefter kam-
marens sammanträde avslutades kl. 3,53 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 13 april.

Kammaren sammanträdde kl. 3,30 e. m.

Herr statsrådet *von Sydow* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga pro-
position nr 197, med förslag till lag angående ändrad lydelse av § 13
i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862
m. m.

Propositionen föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskot-
tet.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 189,
angående förvärvande för statens räkning av vissa enskilda tillhö-
riga vattenfall i Motala ström m. m., hänvisades denna proposition,
så vitt angick frågan om bortskiftande av viss del av det kronan
tillhöriga utmålet till Duvedals såg, till jordbruksutskottet och i öv-
rigt till statsutskottet.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag, varefter kamma-
rens sammanträde avslutades kl. 3,36 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
